

ÁLFÖLD

SZÉPIRODALMI, MŰVÉSZETI, TÁRSADALMI ÉS KRITIKAI KÉPES FOLYÓIRAT.

Felelős szerkesztő: HONISCH L. ISTVÁN.

SZERKESZTŐSÉG: SZABADSÁG-TÉR 16. SZ.

KIADÓHIVATAL: ARAD, JÓZSEF FŐHERCEG-ÚT 22.

MEGJELENIK MINDEN MÁSODIK VASÁRNAP.

Előfizetési ára: Egy évre 10 kor. Egyes száma 40 fill.

EZÜST TESZI AZ — EMBERT.

Arad, január 11.

(Egy kis elmefuttatás, melynek elején kirohanás intéztetik a „legmagasabb civilizáció“ ellen, a végén pedig bocsánatot kér Ő Magasságától a bűnbánó szerző.)

Az írás szerint kenyérrel és igével él az ember.

A kenyér fogytán. Nem élhet vele minden ember. Pénzért adják s pénze nincs mindenkinek. A föld ugyan többet terem, mint a mennyit az ember el bírna fogyasztani, de mégsem jut mindenkinek.

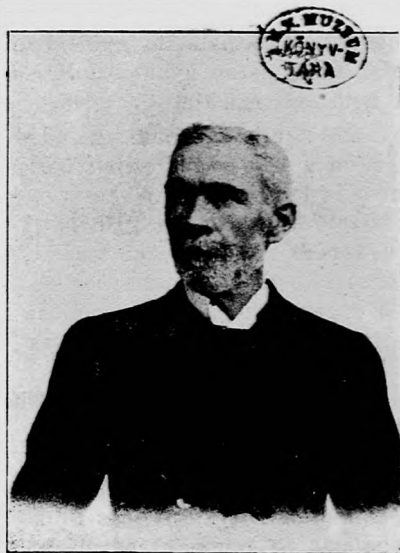
Az ige egészen más valami. A tanítás, a tudomány nem veszendő kincs. Ha elosztjuk száz ember közt, nekünk azért megmarad az egész. Ha ezek közt osztjuk széjjel, akkor nem veszítünk belőle. S az ige mégis drága és hozzáférhetetlen jószág.

Csak az írás szerint él az ember kenyérrel és igével. A valóságban *kenyér nélkül és ige nélkül.*

Az aradi iskolaszék a napokban olyan határozatot hozott, a mely szerint szegény embernek nincsen jussa az iskolához. Utasította a polgári leányiskola igazgatóságát, hogy a kik hátrálékban maradnak a tandíjjal, azokat haladéktalanul utasítsa, *tiltsa ki* az iskolából.

Meg is lesz. Az iskolaszék határozata érvényre fog jutni. De nem is váratlan, vagy meglepő e határozat. Az aradi polgári leányiskola föllállításakor kimondta a város törvényhatósága, hogy ebben az iskolában *tandijelengedésben, vagy tandijmérséklésben soha senki nem részesülhet.* Dicső határozat. Dicséretessék érte Aradváros törvényhatósága most és mindörökké. Amen!

Ha nem csal a kalendárium, immár a huszadik században vagyunk. A haladás fenomenális. Gőzdelej és villam szárnyain rohan a civilizáció. A iskolából pedig dobáljuk a gyermekeket, kiknek szülei nem bírják a bizonyos számú ezüstöt lefizetni. A kinek pénze nincs, annak joga sincs. A szegény ember nem komisz ember, mint Jókai mondta: a szegény ember semmilyen ember. *Nem ember,* pontum.

† PURGLY LAJOS.

Nagy vivmánya ez a civilizációnak.

Az alchimisták annak idején aranyat akartak csinálni különféle anyagokból. S le vannak főzve. Mert ők sosem jöttek rá az aranycsinálás módjára, míg a huszadik század nagyurai már különbséget is föltaláltak: *hogyan lehet az ezüsből embert csinálni?* Egyszerűen úgy, hogy akinek ezüstje nincs, azt ne vegyük emberszámba és tagadjuk meg tőle az összes emberi jogokat. Kenyeret ne adjunk néki, mert ezüstje nincs, igét ne adjunk, megint csak azért, mert pénze nincs. Tanulja meg a szegény pára, hogy ezüst teszi az embert.

A huszadik században, mikor a galambot, kutyát is postai, katonai és különféle szolgálatokra tanítjuk be, úgy emeljük a pedagógiát a kor színvonalára, hogy a gyerekeket kidobáljuk az iskolából. Nemcsak Aradvárosa, hanem az állam is így

teszen. Ha bármelyik középiskolai tanuló a tandíjat nem birja megfizetni, kilöki az iskolából.

Uram, Istenem, ha osztályfőnöke volnék ilyen fiúnak, vagy leánynak, vajon hogyan is küldeném haza az iskolából?

... Eredj fiacskám, ez nem neked való hely. Eredj haza, mert ha nincsen pénzed, nincsen ide jussod. Az apád szegény ember. Az iskola tehát nem nyújt néked lelket képző, szívet gyönyörköd-tető ismereteket. Ingyen csak arra tanít meg, hogy ha szegény vagy, kidobnak. S ha fölnősz, érzelmi világodat nem táplálhatja az a nemes tudomány, melyet az iskola megtagadott tőled. Ha fölnősz és látod, hogy nem boldogulsz, hogy tudatlanságod, képzetlenséged miatt, vagy nem élsz meg, vagy fenkölt és ki nem mivelt lelkeddel szolgálai munkára. vagy kárhóztatva: eltölti szivedet a keserűség, a szilaj, boszura vágyó, olthatatlan gyűlölet azok iránt, a kik elzártak téged Isten ígéinek áldása elől, mert az apádnak nem volt ezüstje.

És én, édes fiacskám, nem mondom neked, hogy csillapu'jon a te haragod. Miért bocssással meg, mikor bennem is forr az epe, a keserűség? Miért prédikáljak vizet? Hisz én is gyűlölöm azokat, a kik az Isten képére teremtett embernél többre becsülnek harminc-negyven gramm ezüstöt. Téged kidobnak, és engem pribéknek használnak föl. Hogy én, a te osztályfőnököd, fogjalak meg és vigyelek ki az iskolából.

De miért én, mikor szégyenlem! Miért nem jön maga *Wlassics* Gyula; tegye meg ő, ha nem röstelli!

Igen, de úgy könnyű a dicsőség glóriájának sugaraiban sütkezéreni. A kegyelmes ur meglehangu leveleket fogalmaz és magas szárnyalású szónoklatokat tart. Én, fiacskám, a te osztályfőnököd, én meg a parancsokat hajtom végre s míg a minisztert a ki épen javában szónokol valahol, lelkesen éljenzik, azalatt énrám dühös átkokat szór a te apád, mert kidobtalak az iskola szent falai közül.

Hát fiam, ha szeretni fogod azokat, kik ezt a borzasztó barbárságot elkövettek rajtad, akkor a te fejed nem ér meg annyi ezüstpénzt, a mennyi miatt téged megfosztottak az ígétől...

Igy beszélnek én, ha osztályfőnöke volnék annak a gyermeknek, a kit az iskolából szegénység miatt el kell távolítani.

Azt szokták mondani, hogy én peszsimista vagyok és igazságtalan, hogy elfogultan ítélek a dolgokról.

Meglehet.

Most is hatalmas érvekké mérköznek ellenem, hogy ne nyomtassak ki ilyen elkeseredett sorokat, mert nincs okom rá. És olyan jól esik, a mint hallgatom a cáfolatokat:

— Igenis, a civilizáció korában vagyunk. Hol voltunk valaha és hová jutottunk máig! Nézd, az iskola palotában lakik. Ezreket, százezreket és milliókat költenek művelődési célokra. Nem lehet egy ugrással mindent elérni. Az eddigi eredmény nemcsak hogy nem kevés, sőt nagyon is biztató!

Igaz is. Bocsánat!... Lám, így elragadja az embert az az ifjui hév. Látom: az iskola palotában lakik. De szegény embernek nincs benne helye. — Látom: csak a falu teng olyan nagy elmaradottságban; a városok óriásilag haladtak. Igen. Itt van Arad! A polgári leányiskolában csak annak van helye, a ki fizetni tud.

Látom, látom.

Egész elfogultságom honnan eredt? Abból a balga hiedelemből, hogy a szegény embernek is van helye a tudományok szentelt csarnokában. Abból a megátalkodott, ferde fölfogásból, hogy a *szegény ember is csak ember*.

De hát ilyen betlások, tévedések máson is megeshnek, nékem is meglehet érte bocsátani.

Szánom bánom bűnömöt, visszaszívok minden vádat és beismerem, hogy az az igaz, a mit ők akarnak: a kiknek hatalmukban van minden fölött határozni.

Le az emberrel; éjjen a pénz, a dicső ezüst!

— id. —

AZ OLVASÓHOZ.

Most, hogy lapunk immár a második évfolyamba lépett, jól esik egy kissé dicselkednünk. A mikor megindultunk, minden oldalról halottuk a gúnykacaját, a sajnálkozó intelmeket, s mindenki holtbizonyosra vette, hogy lapunk egy meddő, sikertelen vállalkozás. Mi komoly ábrázattal hallgattuk végig ezeket a diviniciókat, melyek mind bementék az „Alföld“ kimulását. A komoly ábrázat mögött azonban ott belül oly bizalmas és biztos érzéssel vártuk az év végét, melylyel fölvertettük magunkat a haláljóslatok ellen. És ime, most már itt állunk az új év elején s nem szüntünk meg bizakodni lapunk jövőjében. Sőt kétszerezett buzgalommal lépünk az újévbe, mert látjuk, hogy a mi közönségünk ép úgy tudja, mint mi, hogy az „Alföld“-re szükség van.

A mi közönségünk nem fogyhat, annak természet szerint csak szaporodnia lehet és a mikor megelégedéssel tekintünk végig eddigi működéseinkre és megelégedéssel konstatáljuk, hogy lapunk számról-számra javult, olvasó közönségünk megszorodásához képest mi is nagyobbítjuk a lap terjedelmét, javítjuk tartalmilag és csinosítjuk külsőleg. Már a jelen

számban is újítást talál az olvasó a belső berendezésben alkalmazkodtunk a modern lapok berendezéséhez.

A midőn tehát az első évfolyam után büszkén tekintünk arra a tényre, hogy a létkérdés alapkövét leraktuk, egyúttal bizalommal tekintünk a jövőbe, remélve, hogy a közönség fokozatosabb támogatásban részesít majd bennünket az új évfolyam küszöbén.

Kérjük tehát olvasó közönségünket, hogy a kinek előfizetése lejárt, azt megújítani sziveskedjék, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne legyen.

Az Alföld előfizetési ára :

Egy évre ... .. 10 kor.
Félévre ... .. 5 „
Negyedévre ... .. 2 „ 50 fill.

Kiadóhivatal József-főherceg-út 22.

Hegyi beszéd.

— Ének a szeretetről. —

*A szeretet a világ megváltója,
Ez fedi a bűnt, az árvát ez óvja.
Ez ad kenyeret a koldus kezébe.
Az elhagyottnak ez a menedéke.
— Csak egy szentség van a világ felett,
Örökkéigvaló: a szeretet!*

*A tudományod fölérdhet az égig,
És bölcs lehetsz, el a bölcsök kövéig.
Lehetsz okosabb, bátor mindeneknél:
Nem tudsz te semmit, hogyha nem szerettél!
— Egy bölcsesség van a világ felett,
Örökkéigvaló: a szeretet!*

*Lehetsz nagy úr, hogy akár a királyok,
Irgye'ik meg roppant gazdaságod
De ha árván, szeretet nélkül éltél:
Koldusabb vagy az útszéli szegénynél . . .
— Egy hatalom van a világ felett,
Örökkéigvaló: a szeretet!*

*Fürödhetsz a dicsőség özönében,
És elboríthat minden földi érdem,
Ha nincs érző melege a szivednek:
Semmise vagy, akárkinek neveznek!
— Csak egy érdem van a világ felett,
Örökkéigvaló: a szeretet!*

*Mert a szeretet a világ megváltója,
Ez fedi a bűnt, az árvát ez óvja.
Ez ad kenyeret a koldus kezébe,
Az elhagyottnak ez a menedéke,
— Csak egy szentség van a világ felett,
Örökkéigvaló: a szeretet!*

Szabolcska Mihály.

Daysi

Rozsnyay K. felv.

A PETŐFI KOPONYÁJA.

Budapest, Január 12.

Egy budapesti napilap szenzációs ujságot pattantott ki a nap. Azt a hirt bocsátotta világgá, hogy a Petőfi-relikviák kutatóinak sikerült feltalálni Petőfi Sándor koponyáját. Amilyen furcsának tetszett első pillanatra az a hír, hogy Petőfinek éppen csak a koponyája került meg, éppen olyan feltűnést keltett mindenfelé maga a hír is érdekességénél és különlegességénél fogva.

És bizony nem tudom: örülnék-e a hír valódiságának, vagy sem. Az kétségtelen, hogy habozás nélkül nem tudnék sem igen-t sem nem-et mondani, érzem, hogy a dilemma fejtörésbe kerülne.

Minek volt felhozni ezt az ép oly szenzációs, mint sok részletében visszautasító esetet.

Ezt mondjuk mi: a vidék. Mert más a szenzációra éhes budapesti közönség véleménye és más a vidék közönségének ítélete. A fővárosi publikum fogadhatja üdvrivalgással a szenzációs híradást, mi azonban szomorúan konstatáljuk, hogy csorba esett a Petőfi legendán, mely a lánglelkű magyar költő alakját; tettei, gyönyörű halálát, nyomtalan elmúlását úgy körülövezte, a költészethez annyira illő misztikus ködbe borította, mely teljesen kiegészi-

tette annak a rövid ideig lobogó lángléleknek földi pályáját.

Mit ad nekünk a költő halálának csodás szép legendája helyett az újságokban feltalált állítólagos valóság? Azt, hogy Petőfit a csatatéren feltalálta egy német sebész, fejét levágta, tarisznyájába gyömöszölte, kifőzte s aztán íróasztalán papíryomtatóul használta s végül odaajándékozta a balázsfalvi muzeumnak, a honnan most nagy hűhóval előkerült.

Az alaktalan koponya bizony nem kárpótol bennünket Petőfi legendáért. Hagyjuk is azt meg érintetlenül. Mert szép, dicső s méltó egy lánglélek életéhez. Költő szebb halállal még nem halt meg, mint a mi Petőfiak. Ragyogott, aztán eltűnt nyomtalanul a magyar szabadság halálát hirdető csatazajban. Mikor a szabadság elvérzett, ő is eltűnt. Minek hát most előhozakodni az ominózus koponyával, a mely még nem is a költőé. Minek megbolygatni azt a legendakört, mely a legnagyobb magyar költő halálához fűződik.

A koponya feltalálásának meséje ugyanis olyan történetet tartalmaz a nagy költő koponyájának sorsáról és arról az utról, melyet az a Petőfi testétől a balázsfalvi muzeumig megtett, hogy az ember gondolkozóba esik: érdemes volt-e felfedezni azt a klenodiumot, vagy nem?

Hiszen már abból a puszta tényből, hogy *csak* a koponyát találták meg, kiviláglik egy kis miszticizmus és a részletek nélkül való tudomás is valami kétséget támaszt az emberben arról, hogy vajjon mely uton-módon vált meg a fej a testtől, ki tisztelte meg a főt a megsemmisüléstől való konzerválással, ki találta és ki ismerte föl, mi lett a tulajdonképeni corpus-szal, aki tudta, hogy a koponya a Petőfié volt, miért hallgatott az mélységesen mind a mai napig, vajjon kétségte'lenül misztifikáció nélkül való-e a történet, és így tovább. A kérdések egész sorozata lép előtérbe, valamennyi fontos, elemi kérdés. És mind olyan, amelyek nélkül a lelet hitellessége kétségbevonható.

És még egy tulajdonságuk van a kérdéseknek. Az, hogy *bizonyításra* várnak, de *feleletet* nem kívánnak. Tessék nekem kétségtelenül bebizonyítani, hogy a koponya a Petőfié, de azt nem akarom tudni, hogy megóvása, feltalálása egy kegyetlen, barbár kardesapásnak köszönhető. Inkább nem kell a koponya sem, mint avval a tudattal birjam, hogy Petőfi holttestéről lemeszárólták azt.

Éljünk továbbra is avval a hittel, hogy a költő-harcos holtteste ott van valahol eltemetve a segesvári csatatéren, tucatszámra a többi szabadsághósszal, de fájna végtelenül tudni azt, hogy a koponyához Petőfi holttestének megesonkításával jutottunk.

Ha a kutatók és feltalálók be tudnák bizonyítani azt, hogy a Petőfi fejét az ellenség vágta le a

harcban, akkor igenis kell a koponya. Petőfit ha lehetne még jobban tisztelnék érte, az osztrákot pedig — ugyancsak ha lehetne — még jobban gyűlölnék érte. De azt nem szeretném, hogy a koponya háta megett állandóan ott üljön atra cura ként az a tudat, hogy a holttestről azt egy kirurgus metszette le.

Egy lépéssel mégis tovább megyek. Ha Petőfit a csatatéren egy élő magyar találja meg s miután a egész holttestet el nem vihette, hát legalább tiszta kegyeletérséből, a főt akarta megmenteni az utókornak, akkor sincs ellenvetésem, sőt szeretném tudni annak a derék embernek a kilétét is, aki imígyen gondolt az ő honfitársaira.

De egy osztrák kirurgus ne vagdossa le a Petőfi koponyáját.

SZIGMA.

MÁMOR UTÁN.

írta: SZATHMÁRY ZOLTÁN.

I.

A táncteremben felforrt, egész füledt lett a levegő. Apró porszemek kovályogtak a levegőben s odatapadtak a rizsporos arcokra, köhögésre ingerelték a gyöngö melegeket.

Bán Aladár ott állott a táncteremajtóban s nézte a nyüzsgő tömeget.

Souper után volt. A csárdás három negyed órája tartott már egyvégben. Az öregek ásítottak és szörnyen oda-oda sanlítottak a táncterem színes ablaküvegei felé. E ősen pitymallott már odakün.

Amolyan téli hajnalodás volt ez, a mit ideges, új századbeli írók nagy szeretettel szoktak megénekelni, — amolyan svédmesékbe való ködös idő, melyektől még olvasva is fázik az ember lelke.

A garde des dames ek egyike-másika már szunyókált is a kitért legyezők alatt, álmodott is duzzat vánkosokról, selyem takarókról.

Hanem a fiatalság nem hagyta magát.

Bán Aladár csak mosolygott szatirikusan. Egész este nem táncolt. — Az ingmellén nem volt egyetlen gyűrődés, a nyakkendője csokra sem csuszott se jobbra, se balra.

Hanem a lelke nagyon deprimált állapotban lehetett. Az gyűrött volt, akár csak egy használt báli keztyű.

Fentről jött a buffetből, erősen érzett rajta az absynt szaga. Az este a citromos vizen kezdte, aztán végig ment a szeszes italok minden skáláján. De azért nem tudta a lelkét felmelegíteni semmi, még az absint sem.

Mikor lefelé jött a lépcsőn valami részeg fiakeres bandukolt be a lépcső házba. Talán lehangzott hozzá a táncteremből a kedvenc nótája s az csábította fel. Alig tudott a szegény ember a lábán állni, de azért Bán irigyelni tudta ezt az embert.

A spiritusz szag csak úgy ömlött a kocsis száján, mégis irigyelte az ő boldog szegénységében. Talán otthon várja a felsége. Kócos álmos asszony fogadja, mikor reggel haza megy, talán meg is veri a magával tehetetlen embert. Mégis irigyelte.

AZ „ALFÖLD“ SZÉPSÉGRÓVATA.

Gräffner Emmi.

Ott fenn az illatterhes levegőben nem találta magát. Nagyon józanul hagyta a pezsgő. Unalmasan józanul.

Látta az embervásr, a hová a legtöbb ember csak kénytelen-kelletlen megy. Látta a kifőtt arckat, melyekről csak úgy csurgott az izzadság.

A lenge gazé ruháról lekiváncsoztak a könnyű fodrok, amint táncközben letaposták szegényeket. Elfonnyadt virágok heverték a földön. Ilyen az élet. Nem állandó a világon semmi, semmi . . .

Bán tekintete egyszer csak odatévedt a kis Tárnokynéra. Gömbölyű molett kis asszonyka volt. A vacsoránál többet ivott a kelletténél, most ő parancsolt a cigánynak.

Valami fanyar mosoly húzódott Bán ajkára — Ismerte az asszonyt leánykorából. A neje lett egy beteges vén embernek,

Amolyan mindennapi történet volt az eset, de Bán csodálkozott rajta annak idején.

A leány lelkének volt egy kis színe, nem volt olyan fénytelen, mint a többi . . .

A legközelebbi „ujrá“-t elkérte a kis asszonyka táncosától. Az mozgott egy keveset, hogy végig az övé lenne igazság szerint a csárdás. Az asszony valóban taszította:

— Menjen, maga tehetetlen, hagyjon másnak is valamit.

Bán erősen a szemébe nézett az asszonynak. Eszébe jutott, hogy ilyenformát mondott az a kis kövér asszony akkor is, mikor az eljegyzési hírét meghallotta.

Azután körül karolta a derekát s belekezdtek a cigány duhaj nótájára, valami eszeveszett táncba, a miről a rossz izlésű emberek azt állítják, hogy az csárdás.

Az asszony lesütötte szemét a férfi erős tekintete alatt. Mintha kiolvasta volna abból az üléslépből, hogy az a nagy, szikár ember voltaképen szeretné megkérdezni, hogy boldog-e;

Egyideig ott szorongtak az emberáradatban, hol mind emelkedettebb lett a hangulat.

Egyszer azután megszorította apró kéztyűs kezével a férfi vállát. Bán lehajolt hozzá:

— Vezessen ki — mondta a nő — nagy a hőség, szédülök. Jó lesz egy kis levegő önnek is.

A férfi karját nyujtotta a nőnek, a kinek minden tagja remegett. A társalgóban húzódtak meg.

Az asszony nem ült le, neki támaszkodott az ablaknak, oda szoritotta lázas homlokát a tejüveg.

A férfi intette a veszélyre, halálos betegséget kaphat.:

— Nem sok baj lehetne belőle Kacéran, nevetve mondta, de megérzett ezen a mondáson is a csaldott szívnek csöndes rezignációja.

II.

A souper csárdásnak vége szakadt. A mamák készülődtek haza. A fiatalság azonban erősen tiltakozott az önkény ellen s nem engedte a leányokat elhurcoltatni.

Balogh Bódog, a legraffináltabb báltrevezők egyike még egy négyest indítványozott.

Mikor beharangozott rá a cigány, éppen akkor segitette be kocsijába Tárnokint Bán.

Lopva jöttek le a hátulsó lépcsőn.

A Bán arcán lázrózsák nyitak ki. Talán a hidegtől, talán a hűvös reggeli szélből.

Csupa ideg volt a férfi is, az asszony is. A kocsisnak súgott valamit Bán, az közébe vágott a lovaknak.

A mennyire egy bérkocsis lovaitól kitelik, olyan sebessen tartottak ki a vasúti indóházhoz.

A férfi a kocsiban megszorította a nő kezét, az meg viszonzotta a szoritást.

Bán ajka lázasan remegett, talán az előlegezett csóktól.

— Ugy lesz édes, elviszlek. Az enyémnek kellett volna lenned régen De még most sem késő, enyém lesz most . . .

Az asszony odahajította fejét az izmos férfi vállára. Kéjesen simult hozzá mint egyszer valamikor.

Olyan régen érezte már azt az édes nyugtalan-ságot idegeiben, azt az édes boldogságot, mely átjárja teste minden atomját, mely falvakarja a vért ereiben.

Künn az indóháznál az étterembe mentek, mely egészen üres volt. Csak a váróteremben lézengett egy pár ember nyakig beburkolózva. Ismeretlen arcok, köznapi emberek, a kik hozzá vannak szokva a korai keléshez, s akiket nem érdekel semmi más, csak hogy hány percet késik a vonat.

Az étteremben egy álmos pincér fogadta őket kelleetlenül. Bán teát kért.

Az asszony összehuzta magán a felöltőt s megborzongott. A teremben hűvös volt, a mi jótékonyan hatott a lázas agyra.

— Két tea konyakkal — hallasztott a pincér rekedt hangja.

Az asszony bepillantott a tükörbe s elpirult. Elpirult saját tekintetétől.

Azután kíváncsorgott a perronra. Odakünn egy

asszony rakosgatott valamit a motyói közt, Karján kis gyereket hurcolt, azt polyálgatta.

Tárnokyné visszament az étterembe, Bán éppen akkor fojtott el egy ásitást.

Az asszony megszólalt:

— Itt van még a kocsi?

A férfi kérdőleg pillantott rá újra. Félig szorakozottan, mert minden szenvedély kihalt már a fénytelen szemekből.

Az asszony unottan rántotta meg a vállát:

— Vezesen a kocsimhoz, megyek haza.

Bán ajkán ott csüngött egy kérdés, a mely gondolkodóba ejtette, de csak pár pillanatig. Aztán valami nagyon egészséges gondolata támadt, mélyreható, tiszta logikával.

Szó nélkül vezette el az asszonyt. Azután vissza ment a terembe s belebámult a párolgó tea gőzébe, azon gondolkodva, hogy a nagyon jóllakott embereknek csupa józanság az élet, az unalmasság ostoba józanság.

A pincér pedig szemtelenün mosolygott az egyik, érintetlenül hagyott csészére.

DÉLI KORZÓ.

Hideg tében elővillan

A kaczagó napsugár, —

A korzóra minden délben

Sok szép asszony, lány kijár.

Déli korzó, rólad irni

Isten bizony nem nehéz,

Poéta lesz mindenkiből

A ki egyszer végignéz.

Mennyi szép lány, selymes asszony

Gyönyörűség látni mind,

Nem csoda, ha beleszédül

Kire egy is rátekin.

Nem csoda, ha a lelkében

Tavaszi támad, dal terem,

Nem csoda, ha kivirágzik

Szívében a szerelem.

Déli korzó, nincsen nagyobb

Hived nálam, mondhatom

Ah hiszen a déli korzón

Olykor őt is láthatom.

Ő a legszebb mindannyi közt

A ki csak a korzón jár . . .

Hideg tében elővillan

A kaczagó napsugár.

Melchior.

PETI CIGÁNY.

Irta: MÁRTONFFY IMRE.

A Kárpátok alján, kis folyó partján kunyhó állt, melyet óriási gerendák tartottak össze.

A teteje zsindelezett, s a kicsiny ablakokból gyér világosság hatott ki.

Kegyetlen téli napon valaki gyöngén kopogtatott a kunyhó ablakán s a kunyhó lakója, Major Gábor bosszusan kelt fel meleg ágyából, belebujt báránybundájába és nyersen kérdezte:

— Ki vagy ott künn?

Halk női hangon kért valaki bebocsáttatást. Major Gábor az ablakon át egy cigányasszonyt pillantott meg s a hajléktalan kemény szavakkal utasította el. Ekkor azonban egy csecsemőnek éles sirása hailatszott. A parasztember felesége, ki eddig nyugodtan fekiüdt az ágyában, hirtelen kiugrott, az ajtóhoz sietett, a reteszt féire tolta és a cigányasszony felé kiáltott:

— Jer be! A gyermeked megfagy a rettentő hidegben.

A cigányasszony remegett és ingadozott, a paraszt asszony azonban erős karjával megragadta és bevezette, majd a kemence mellett levő padra ültette. Kibontotta a cigányasszony kendőjét s néhány napos gyermeket vett elő kebléről. A csecsemő elgémberedett tagjait megdörzsölte és meleg ágyába fektette.

— Honnét jösz? kérdezte Major Gábor a cigányasszonyt, de a nő csak összefüggéstelen szavakat hebegett szederjes ajkával.

A paraszt asszony a szegényes lámpát meggyújtotta s a világosságnál látta, hogy a cigányasszony vonásai eltorzultak.

Hörgött a boldogtalan és küzdött a halállal. Néhány óra múlva meghalt a hajléktalan cigányasszony, hogy megtérjen a boldogok otthonába.

— Nyugodjál békében, habár senki se hullatott könnyet érted.

— Ez aztán fura história, — szólalt meg Major Gábor és füle tövét vakargatta, — most ez a cigányporonty a nyakunkon marad.

Még szerencsétlenséget hozhat ránk, de megtartjuk, az igaz, még nagyobb baj lenne, ha kidobjuk. Mit tegyük hát?

— Gyerekből, pohárból sohasem elég, aztán felnő ez a pad alatt is, mondá a parasztasszony s gondolkozva tekintett az árva teremtésre, mely most teljesen az ő irgalmára volt bízva.

Milyen csunya ráncos kepű fiu volt.

Ha szép lett volna, a jószívű parasztasszony megszerette volna, de az a kis csunya fiucska csak szánalmat keltett szívében.

Másnap a kicsiny fiut megkeresztelték és Peti nevet adtak neki. A halott cigányasszonynál se pénzt, se írást nem találtak. Nem tudták, hogy ki csoda s csendesen eltemették.

Peti gyorsan növekedett.

Szegény nem volt szép s bizony elmondhatták róla, hogy az ördög volt a nagyapja.

— Csunya, mint az ítélet ez a cigányfiu, mondták a leányok s mikor fekete mélytűzű, szomorú pillantásu szemeit valamelyikre rávetette, szíve elszorult és sirva fakadt.

Peti erős lett, mint a medve, és néma mint a sir.

A legkeményebb munkát is elvégezte s enni

csak akkor kapott, mikor már mindnyájan jóllaktak, mert, mondá Major Gábor, mégis csak cigány maradt, a szenteltvíz se mossa le róla a természetét.

Mit törődik ezzel Peti!

A folyó dalokat zengett neki, melyeket senki más nem értett meg, a napsugarak pompás képeket festettek számára, melyeket senki más nem látott.

Mikor hideg téli napokon a farkasok ordítása hangzott, a cigányfiuban felébredt a vad érzés, a vágy, melyet minden vadász érez, ha zsákmányra vél lelni.

Olyan vadász volt Peti, minőt nem egyhamar találni.

Szembeszállt a farkasokkal, medvékkel, melyek a kárpátokban bőven vannak, s sokat megölt közülök.

Egyszer egy medvével viaskodott s a vadállat jobb arcába kapott karmaival s jobb szemét kimarta.

gatag volt, csak a szeme beszélt. A szép kékszemű leány azonban süket és vak volt mindezekre.

Juliska széptevői közül Peti legjobban gyűlölte Józsefet, mert oly fehér volt, mint egy leány, karcsu és nem nagyon erős. Peti ahogy gyűlölte a szőke Józsefet, ép úgy imádta Juliskát.

Egy őszi napon József elvette a leányt.

A fiatal férj Major Gábor házába költözött. József kedvébe akart járni Petinek és esküvője napján egy forintot adott neki, de a szegény vissza dobta lábaihoz.

— Tartsd meg magadnak, jó lesz koporsó szögekre! aztán sarkon fordult és eltűnt.

Hetekig volt távol, végre egyik este megjelent lesóványodva, rongyosan és megtörtén. Senki se kérdezte, hogy hol volt, s ő némán végezte is munkáját. A boldogtalan folyton Juliskára gondolt, aki nem lehetett az övé.

Télen, mikor a gazdasági munkák pihentek, az

A református-bál uri-cigánybandája.

1. Kövály Miklós. 2. Uray József. 3. Uray Sándor. 4. Kálmár Lajos. 5. Zima Tibor.
6. Beniczky Kálmán. 7. Székely Károly. 8. Kövesdy Alajos. 9. Szilágyi Béla.

— Legalább nem leszek katona, mondta Peti nyugodtan.

— Hát azt hiszed katonáéknál megettek volna? kérde Major Gábor. Csak enni valód legyen, neked az mindegy, akár hol vagy

A cigány hallgatott s félszemével forró szerelmes pillantást vetett Juliskára, jötevőjének gyönyörű szép leányára, s lehetett gondolni, hogy ő az a mágnes, mely Petit a Kárpátok eme kis kunyhójához köti.

Juliskának sejtelve se volt arról, hogy a cigány mily szenvedélyesen szereti. Azt tudta, hogy ő volt a vidék legszebb hajadona s hogy a leggazdagabb parasztleányok közül választhat magának férjét, de a barna, csunya cigányfiu iránt csak szánalmat érzett, s nem jutott volna eszébe, hogy szívét neki adja, különösen mióta félszemű lett szegény és így még rutabbá vált.

Egyik ünnepnapon Juliska mellett ült, s hall-

erdőben fát vágta. A férfiak nappal az erdőben tartózkodtak s csak alkonyatkor tértek haza. Peti szívesen dolgozott az erdőben, de reszketett a düh-től, mikor a gyűlölt József mellett volt.

Gyakran gondolt Peti arra, hogy gyűlölt vetélytársát jó volna eltenni lábálól.

Egyik napon nagyban dolgoztak az erdőben, mikor József, a szolgálja és Peti haza akartak menni. ekkor hosszú, borzalmas ordítás hallatszott. A szolga halotthalvány lón s keresztet vetett magára.

Jézus Mária Szent József. Itt vannak a farkasok! s ezzel elrohant, mint a nyul s két társát a vadállatok közt hagyta.

Egy pillanat alatt Peti agyát átjárta a bosszu gondolata.

— Itt van az alkalom, mikor ezen az emberen bosszút állhatsz. Hadd tépjék szét a farkasok, legalább nem fogja többé Juliskámat szeretni.

De e pillanatban lelki szeme előtt megjelent

Juliska arca, amint kék szemével könyörögve tekint reá.

— Nem, annak az embernek, kit Juliska szeret, nem szabad ily borzalmas halállal meghalnia. Juliskának megrepedne a szive, ha Józsefet a farkasok széttépnék.

— Menekülj! ordított Józsefre Peti, Menekülj, lásd ott jönnek felénk.

És a farkasok lelógó nyelvvel, tűzben ragyogó szemmel, vad, vérszomjas tekintettel közeledtek.

Tompa ordításuk úgy hangzott az emberek fülebe, mint a halálharang.

A csapat élén hatalmas, vén farkas rohant. Peti lótávolba engedte közeledni, aztán óvatosan célzott rá.

A lövés eldőrdült és a bestia vérében fetrenget, de az öreg pusztulása nem riasztotta vissza a többieket. Még jobban tartottak előre. A félelem Józsefet megbénította. Anélkül, hogy célzott volna, belélt a farkascsoportha.

A golyó nem talált és így a lövés kárba veszett. A cigány oly mozdulatlanul állott helyén, mintha éreből öntötték volna oda.

Csak akkór lőt, mikor biztosra vette, hogy a golyója nem téveszti el célját, s minden egyes lövésre egy farkas vergődött a hóban.

De végre elötte utolsó golyóját is.

— Add ide a golyózacskódat mondá Peti Józsefnek. Üres a zacskóm felett József kétségbeesve elvesztünk.

Csak én vagyok elvesztve! kiáltott fel Peti szilárd hangon. Neked menekülnöd kell! Gyorsan mászszál fel erre a fenyőfára. Az ágakkal és puszkatusonnal majd csak elbánok valahogy a bestiakkal!

— Hogyan! én téged gyáván hagyalak el? Kérdé József felindulva.

Gondolj Juliskára, feleségedet öltegygyé, s születendő gyermekedet árvává akarod tenni? Felelt a cigány szenvedélyes hangon. Te neked élned kell, ménts meg magad Juliskád kedvéért.

És az ellenkező férfit erős kezekkel megragadta s a fenyőhöz vitte s kényszerítve, hogy mászék fel rá, aztán oda támaszkodott a széles fának, és bátran nézett a halál szeme közzé. Ordítva, gyilkos vágytól csillogó szemekkel rohantak a farkasok Peti felé. Kétségbeesve harcolt és drágán adta oda életét, de végre az erős ember érezte hogy ereje hanyatlott. Hőrogvé hullott a földre és az egész csorda mohón rohan reá.

Ekkor lövések dördültek el. Az elmenekült szolga az erdészt és társait hívta segítségül! Ordítva szűkülve menekültek el a farkasok, otthagya a biztos prédát. József leugrott a fenyőről és a halálosan megsebesült Petihez hajolt.

Peti, szólj, segíthetek valamit rajtad? kérdé aggdóva.

Juliska! Hebegé a haldokló. Ő az én csillagom! Oh! most örök éjjel borult reám!

Ezek voltak az utolsó szavai; néhány pillanat múlva lelke elrepült abba a házába, hol se gyász, se szomorúság nem honol.

Hullámzó erdei folyó zengj neki dalt!

Halkan susogj, karcu fenyőfa!!!

A hó, mely gyökereidet befódi, a nemesszivü ember véréből piros.

Ha egy cigány, vagy cigányasszony vetődik arra a vidékre, akkor azokat bőven megvendégelik, mindent adnak nekik, mi konyhájukban és pincéjükben van, mert Juliska mondta:

— Az ő népük az enyém is! Soha se fogok egyet is ajtómtól elutasítani!

Aztán kék szeméből könnyet morzsol szét és suttogja:

— Nyugodjék békével, szegény Peti!

KISASSZONY, VAGY ASSZONY.

A svájci nők mozgalma után most a francia nőkre került a sor. Egy párisi női egyesület a kamarához kérvényt intézett a nők megszólítása tárgyában. Az egyesület azt kívánja, hogy a francia kamara rendelje el, hogy minden nőt, aki huszonöt éves életkorát átlépte, asszony-nak nevezzenek és a kisasszony megszólítás a nőket csak huszonöt éves korukig illesse meg.

Alighogy a kérvény beadása a nyilvánosságra jutott, a női egyenjogúság harcosai hozzászóltak a kérdéshez.

Az egyik — a német dr. Raschke kisasszony — egy cikkében kifejtette, hogy a nők megszólításához a kamarának semmi köze, mert a nők elnevezése nem a kamarától, hanem a társadalmi szokásoktól függ. — Erős érv gyanánt hangoztatta egy másik író, hogy a nőknek valamely általános elnevezésre igen is szükségük van, már csak azért is, mert vannak férfiak, kiknek örömet okoz az, ha még hajadon nőket „asszony“-nak, ellenben a férjezettekét „kisasszony“-nak szólítják, természetesen csak azért, hogy a nőket boszantsák, vagy sértogessék.

Egy harmadik nő szintén a leghatározottabban tiltakozik az ellen, hogy a megszólítás jelezze is mindjárt, hogy az illető nő férjes-e, vagy nem. Ha szerinte — a férfiaknál erre semmi szükség, akkor a nőknél is bizvást elmaradhat. Ma ez már elavult dolog, mert a jelen korban a hajadon leányokat ugyanazok a jogok illetik meg, mint a férjes asszonyokat. A megkülönböztetés tehát éppen ugy idejét mult, mint ahogy a „vén leány“ gunyos elnevezés. Régente a vén leány legtöbbször valamelyik rokona házában élt mint ötödik kerék, ki sorsa miatt önmagával és az egész világgal meghasonlott és így örökös zsémbelődései miatt csak nyűgteher volt. Ma már a „vén leány“ is érvényesülhet és annál kevésbbé lehet róla gunyosan beszélni, mert nagyon sokszor saját akaratából nem ment férjhez, hogy idejét annál inkább szentelhesse hivatásának. És éppen azért nem következőképpen zsémbes, világ-és embergyűlölő.

Akadtt olyan nő, ki azt állította, hogy ő nem talál abban semmi sértőt, kisebbítőt, vagy megalázót, ha egy idősebb nőnek mondják „kisasszony.“ De ha nincs is, a bár célzatossággal használt, rendesen jogosulatlanul hangsúlyozott megszólításban sértés, mégis kellemetlen a nőre, hogy mindjárt a megszólításban kitűnjék a nő családi állapota, amelyhez pedig senkinek semmi köze.

Volt olyan, aki kifogásolta a párisi nőegyesület keletét, hogy a hölgyeket huszonöt éves koruk után nevezzék asszonynak. A huszonöt év nem fordulópont a nők életében. Legjobb volna a nők részére

Weisz H. felv.

„bizonyos kor“-on tul levő nőket is sietnek mindjárt pártfogásukba venni.

Hát mi ezt az egész „mozgalmat“ igen mulat-
ságosnak tartjuk. Még olyan fiatal leánykát igazán
nem láttunk, aki megharagudott azért, ha őt nagy-
ságos asszonynak szölitották. A női divatkereskedők
a megmondhatói, hogy mennyivel jobb üzletet lehet
csinálni az ilyen asszonyommal elnevezett piruló
kisasszonykával. Hogy pedig egy asszony meghara-
gudott volna még valaha az életben, ha őt valaki
kisasszonynak nézte, hát ilyen esetet még Clio nem
jegyzett fel soha.

Az egész mozgalom csak vén kisasszonyok moz-
galma. Ama „bizonyos koron tul“ levő nők, kiknek
a sors nem juttatott férjet, csakugyan haragusznak,
ha őket esetleg valaki „kisasszonynak“ nevezi mert
ezzel csak nem teljesedett titkos vágyára emlékez-
tetik, és arra, hogy hajh! az élet tavasza is tova-
repül, — no de ezek akkor is haragusznak, ha va-
laki „asszonyom“-nak szölitja őket. Es ezek az éret-
tebb koru leányok minden megszölitésből gunyt,
sértést, kicsinylést fognak kiérezni; ez ugy volt és
igy lesz. Es ha egy általános megszölitást fognak
divatba hozni, akkor a hangsulyban fognak célzást
használni.

Különben mi magyarok — hála Istennek —
ezt a gordiusi csomót is megtudja oldani egy máso-
dik trójai háboru nélkül. Az a divatos „nagysád“
szó keresztül segít a Sylla és Charidbis között a ké-
tes esetekben.

Igy tehát nyugodtan várhatjuk a franciaországi
vihart.

SAISON.

A SZINÜGYI-BIZOTTSÁGRÓL.

Arad, Január 12.

Kedves Honisch.

A mint látja, irok megint. Maga most azt kér-
dezi magában, vajjon mit szól ehhez az uram?

Nos hát, kedves Honisch, kijelentem, hogy mai

levelem egyedüli tárgya — az uram. Az bizonyos,
hogy novellatémának egy kicsit nehézkes és kopott
volna az én uram, de aféle erkölcsprédikáló levél-
nek, a milyennek ez készül, pompás médium.

Látja, kedves Honisch az asszonyok nem tud-
nak ám elég jól vigyázni a férjek erkölcsaire. Én
elég fifikus asszonynak tudom magamat, de azért
mondhatom, hogy engem is kicsi hijja, hogy be nem
csapott ez az imposztor.

Képzelve, kedves Honisch, egy pár hét óta az
uram ebédközben folyton művészeti fejtegetésekkel
traktált. Egész „Szabad liceum“-ot csinált az ebéd-
ből. A *l'art pour l'art* elvétől kezdve be kellett ven-
nem mindenféle aesthetikai, mismást egész a pasz-
tellestészeti történetéig s a zsinórpadlás célszerű
berendezéseig. Itt aztán egy ügyes schwenkolással
végkép az alakító művészetre tért át, s csakhamar
a színházi trikók esztétikájáról beszélt.

El nem tudtam képzelni, hogy mi ütött az
uramba? Kritikus akar-e lenni, vagy az aradi kul-
turpalota igazgatói állására akar-e pályázni?

Végre aztán rájöttem a dolog nyitjára. A szin-
ügyi bizottság ujjaalakításáról olvastam a lapban s
rögtön tisztában voltam az uram rózsaszínü terve-
ivel. Persze nem szölitam semmit, hanem vártam az
alkalomra.

Ez nemsokára meg is érkezett. Egy ebédnél
volt, s azt mondja az én drágalátos uram.

— Végre elismerik művészeti ismereteimet.
Most mondja a Pali, hogy a színügyi bizottságba
kellene mennem, mert értek a művészeti kérdé-
sekhez. Hát te tudod legjobban, hogy Palinak eb-
ben igaza van, csak hogy ott nagyon sok a ref-
lektáns. Meg vagyok róla győződve, hogy az én
művészeti ismereteimre egy olyan par excellence
művészeti testületben szükség volna s végre is, ha
más idősebbek ellen megválasztanak, nem térhetek
ki a megtisztelő bizalom elől, mert tudom, hogy
kulturmissziót teljesítek.

Hát, kedves Honisch, én erre nem szölitam
semmit, ellenben rögtön a Pali feleségéhez men-
tem, aki mindent tud, ami az ő ura és az én uram
közt történik.

Azt mondtam a Pali feleségének :

— Ugyan mondd csak édesem, igazán olyan
nagyra becsüli az urad az én uram művészeti kép-
zettségét, hogy a színügyi bizottságba, ebbe a . . .
hogyan csak? . . . igaz: par excellence művészeti
testületbe méltó volna.

— Ugyan, hogy képzelsz ilyet — szölitott a Pali
felesége. — A Pali és az urad egyszer beszéltek a
szinügyi bizottságról s ekkor az urad azt mondta,
hogy jó volna ezt a színházat közelebbről megta-
pasztalni. Szeretne közelebbi ismeretségbe jönni a
trikókkal, a kulisszák berendezésével anélkül, hogy
a felesége, már mint te, azért kifogásolhatnád. Ezt

azonban csak úgy lehet megcsinálni, ha a színügyi bizottságba bejut. Aztán arra kérte a Palit, hogy ajánlja őt a színügyi bizottságba. Pali, ez a jó fiu ezt persze meg is ígérte.

Nos, kedves Honisch, láthatja, hogy micsoda furfangot tudnak kifejteni a férjek, mikor a színügyi bizottságba akarnak bejutni. Pedig én nem engedem, hogy az én uram oda bejusson. Nem bánom, ha azt is mondják, hogy korlátolt vagyok, de én azt nem tűröm, hogy az én uram bejárógasson a kulisszák mögé, a hol annyi a csáb, a kísértés, hogy . . .

Na, szóval én nem akarom, hogy az uram a színügyi bizottságba bejusson, punktum. Az én uram ne legyen *galant homme*, de maradjon férj, s ne szaladgáljon everlasting cipők után, hanem elégedjék meg az én papucsommal. Az én uram ne vágyakozzzék színházi kaviárra, hanem érje be az én főztömmel.

Elvégre is a női féltékenykedés jogos határait szigorúan megvonni nem lehet, s minden asszony a férj egyénisége szerint igazodjék. Annyi azonban bizonyos, hogy semmi sem idegeníti el a férjeket a háztartástól, mint a színházi ösmeretségek, s ezért tartom veszedelmesnek a színházi bizottságot.

Látja, kedves Honisch, ha maga egyszer meg akarna nősülni (s gondolom, szándékában is van, nemde?) köttesse ki a házassági szerződésben a menyasszonya által, hogy soha semmiféle színügyi-bizottságnak nem lesz tagja. Biztosítom, hogy boldog családi életet fog élni a felesége, nem úgy, mint az önt üdvözlő

Eveline.

U. i. Örülök, hogy Tedeschi Viki bejött a színügyi bizottságba. Elvégre nem nős ember, s van olyan nobilis, hogy kulisszaédességekkel nem rontja el a gyomrát.

Eveline.

MÁRIA.

Irta: RÉPÁSZKY GYULA.

Szeptember havában (Alinari kiadásában) egy Madonna képpel árasztották el Franciaország műértő közönségét.

Párisban megvettek belőle vagy ezer darabot.

Rey báró tulajdonában van a kép eredetije, Jules Demarre barátom festette mult őszszel Rómában, az „Academia dei Francia“ áprilisi kiállítására.

A munka gyönyörű. Madonna a gyermek Jézussal ölében egy viráglugással szegett ház terracán.

Bájjalóbb női alakot, üdébb szinompát, nemesebb compositiót a mi fiatal modern művészeinktől évek óta se láttam.

Elmondom, hiszen most már elmondhatom, e kép történetét.

*

A via Colnnette egyik zugában, a Trattoria Fiorelliben, szerényen húzódik meg a római művész-colonia egy része.

Délre néhányan — estére teljes számmal találkoznak a rendes asztainál. A „Bandá“-ba (mint tréfásan nevezni szoktuk) telik minden nemzetiségből, magyar-, német-, olasz- és spanyolból; Demarre a franciákat, Frank a dánokat képviseli méltóan.

Mindenki töri az olaszt. Ez a hivatalos nyelv. Rossz tréfákért haragudni, egy fél üveg bornál többet inni, egymás borába vizet tölteni — nem szabad.

Ez a három föltétel szab állandó jó kedvet az amugy is nyílt lelkű, bohém társaságnak.

Április 12-én kivételes esténk volt. A Gyulák-Giuliók névnapja és mivel Demarre is e névre hallgat, az elnöklő Costin kiro szegényre fejenként egy, — összesen 21 fiasco — bort.

Jules Demarre szívesen fizette a sarcot; ünneptük a névnapját, ünneptük mint jó cimborát és ünneptük azon sikerért, melyet Madonna képpével az akadémia kiállításán szerzett magának és mindannyiunknak.

A „Madonna“ több mint óriási sikert aratott; a kiállítás első napján megvette Rey báró a francia követség első titkára.

2400 frankot fizetett érte, a mi nem sok, mert Berry a via Stinai fősvény angol másnap 3000 lírát kínált érte.

Erre közbe lépett a „Band“, győzött a patriotismus és egyhangulag — szavazás nélkül — a francziáknak íteltük oda a képet.

*

Ugy jóval éjjel után lehetett már, mikor buszásra került a sor.

Még egy pohár chianti, — az utolsó — aztán kar-karban haza indultunk Demarreal.

Egy házban tanyáztunk. Én az ötödik emeleten — ott szép a kilátás; Jules a hatodikon — ott tisztább a levegő!

A via Condotti és Mária del fiori sarkán megállottunk tanakodni, bemenjünk-e rendes kávéházunkba a „Grecoba“, ebbe a classicus vén lebujba, melybe még a Goethék, Canovák és Thorvaldsenek jártak!

„Hát hogyné mennénk ma be, bizony bemenjünk“ döntött hosszú eszmecsere után Demarre.

A kávéház majdnem üres volt. Egy-két ember lézengett a hos-zu terem fé homályában. Korhelyek lehetek, Rómában józan ember éjjelkor alszik már.

Bevonultunk az udvari szobába; a pincér szó nélkül elénk tálalta a forró groggot. (Ki inna ilyenkor egyebet?)

Jules kavargatta az égő nedüt s félkönyökére támaszkodva bámult bele a sötétbe — a semmibe.

En egy ott settenkedő kandurt fogtam el, az ölembe vettem és cirógattam a bozontos hátát.

„Te Giulio“ szóltam kis vártatva Demarrehoz, „mond el hát ki volt a modelled? — Nekem csak elmondhatod! A barna miss, kit tavaly oly gyakran emlegettél, vagy a Porta-Piai fekete ruhás ismeretlen, a kit együtt kutattunk napokon át?“

Demarre meg sem moccan, látszott rajta, ki akar térni.

„Avanti, avanti“ szóltam újra s áthajolva az asztalon, megveregettem a vállát!

„Szédit az ital“ válaszolt nagyokat sóhajtva a jó fiu. „De ugyis nyomja a szívemet valami, hát ne faggass többé, elmondom hogy volt . . . de . . .“ — és a kezét nyújtá felém — „köztünk marad a dolog ugyebár?“

Belecsaptam a tenyerébe — megvolt az alku!

*

„Emlékszel-e azon estélyre, melyet a Banda mult év októberén, Werkmann elutazásakor rendezett?“

(Hogy emlékszem e?)

„Én rendes helyemen, az asztal végén ültem, szemközt a bejárattal. Már igen hangosan voltatok, mikor belépett a kis Anica, öccsével a kamasz Freddóval és végig próbált kínáloi mindannyiatokat: „Vegyenek Signor, vegyenek gyufát!“

Rá sem hederített senki a gyermekekre.

Utólsónak hozám jöttek.

Az öccse odaszóltott „vigyázz balra!“ A kis Anica felém fordult, de csodálkozva láttam, mint bámul mellém a falra.

Megfogtam a gyermek állát, mire ijedten szegezde rám nagy szeméit.

„Anica“ — szóltam hozzá — „Te szép kis leány vagy, veszek tőled gyufát és eljöhetnél hozzám holnap a Studióba, lefestelek . . . épen szükségem van egy gyermek-modellre. Eljössz?“ „Milyenkor?“ Kérdezte félénken a leányka. „Kora reggel, via Babunio 85,“ felelém. „Oh akkor nem lehet, messze lakunk; Freddo ebédre jön csak haza, aztán tanul Máriával és csak úgy jöhetünk.“

„Hiszen elég nagy vagy már te magad is, eljöhetsz az öcséd nélkül egyedül“ válaszoltam a szép gyermeknek.

„Egyedül?“ „Hát hogyan jöhetnék ilyen hosszú uton egyedül — az öcsém nélkül — hiszen én nem látok!“

„Nem látsz?“ s belebámultam azokba a csodaszép, ragyogó szemekbe. „Nem látsz?“ „Mit beszélsz

Jég-hegyek közt.

te gyerek, hát lehetséges-e?“ „Te nem látsz?“ „Hát mi a bajod?“ kértem a gyermektől s átvittem őket a már üres szomszéd szobába.

„Nem látok én már a születésem óta, pedig az régen lehetett ugy-e?“ fordult a leányka az öccséhez.

„Bizony Anica nagy leány és még mindig vak“ szolt félig haragosan, félig bambán a fiu, „az orvosok azt mondták, csak akkor fog látni, ha olyan vén lesz mint az anyánk.“

Nagyon meghatott a szegény gyermek szerencsétlensége, egészen elérzékenyültem.

„Hát édes Aniczám,“ s magamhoz vontam a leánykát, „nem lenne-e jó, ha én holnap reggel érted mennék?“

A kis lány végig huzta kezét a kabátomon, megtapogatta ovatosan finom ujjával az arczomat, a hajamat, a szemeimet. „Igen, jó lesz.“ „Maga szép és kedves ember és olyan szép szeme lehet mint

Máriának van, az ugy éget mint a forró napsugár.“
„Ugy-e magát Signor Giulio Demarre-nak hívják? én tudom, mert már régen megkérdeztem egy urat . . . meglássa Signor, megfogja a jó Isten áldani, mert mindig jó szívvvel volt hozzánk szegényekhez . . .“ az egyik kezével a keblemhez nyult s óvatosan megtapogatta a szívem helyét.

„Ugy-e Signor, maga sajnál engem, hogy nem látok; pedig én megismerem magát most már száz ember közül.“

„Odahaza látok mindent. Ha jó vacsoránk van, ha Mária hoz jó puha kenyeret, amit a munkájáért adnak és az asztalnál ülünk mindnyájan — egész csöndben — azonnal észreveszem, hogy nézz rám valaki. Sokszor mondom: „Mária miért nézel oly erősen engem? Miért sirtatok megint? „Miért sir z anyám? Pedig nem hallani zokogást, nem hallani semmit, csak a szekerek dübörgését oda lenn az utcán!“

„Hányszor látom, hogy Mária milyen szomorú, kérдем tőle: „Ki bántott?“ hiszen van enniva'ónk is ma, és senki sem éhes többé!“

„Édes gyermekem, hát sokszor vagytok éhesek és szomorúak odahaza. Miért sirnak oly gyakran a tieid?“ kérdém a leánykától?

„Nem sokszor — de mindig“ válaszolta a gyermek. „Az apám már régen meghalt és amint az anyánk mondja, talán jobb is — neki semmi baja többé, mióta a káromkodásait nem hallani, nálunk is csöndesebb a ház.“

„Csak egy szobánk van, de két ágyunk, az egyik Máriáé, a másik ágy az anyámé meg az ikreké. Freddo és én a sarokban alszunk a szalmazsákon. De én nem szeretem a szalmát, a hangja miatt nem tudok elaludni. Mária gyakran magához vesz az ágyba és a csöndes hosszú éjjeleken mesél olyan sok szép csillagról, más világokról, sok boldogságról, oh milyen szívesen hallgatom reggelig.“

Könnyes lett a szemem. „Gyerekek itt van 3 frank, az összes gyufa ára, jertek szépen most velem hazamegyünk, későre jár.“

Becsomagoltattam néhány narancsot s kézen fogva kimentünk az utcára. Előhívtam egy ácsorgó bérkocsit, Anicza a térdemre, Freddo mellén került s mikorra a lakásig jutottunk hosszú bolyongás után, át a Tiberisen, a Trastevere egy ősi zugába, a kifáradt gyermek elaludt karjaim között.

Amint Freddo beugrott a rosszul támasztott folyosó ajtón, ölembem emeltem a kis világtalant s óvatosan, nehogy felköltsem első álmából, vittam föl a gyermeket a fiu által mutatott nyikorgó falépcsőn.

Alig birtam a meredek hajlason fölkapaszzkodni s az a bűz, az a szél nem járta, dohos folyosóbűz fojtogatta a torkomat.

Végre fölértünk a sötétből a háztetőre, annak a végében volt valami tákolmány, olyan szoba féle.

az ablakán meg az ajtaján át világosság pislogott, még felénk.

Elöl ment a fiu, én nesztk'enül, lábujjhegyen utána, karomon az alvó leánykával.

Az ajtó előtt megállottunk, a nyíláson egy háló lógott, beláthattam azon keresztül a szobába.

Jóformán üres, egy-egy ágy a sarokban, a baloldalon két gyermek meg egy öreg nő feküdt, félig letakarva, a másik ágy letakarva, előtte egy szék és egy hitvány kis faasztal a mosdó tállal.

Az ablak előtt pedig, melynek polczán cseréptartóban magas olajlámpa égett, félig ülve, félig térdelve varrt egy leány.

A lámpa fénye megvilágította arcát, haját, egész alakját, amint a sötétebb háttér árnyékából élesen kiemelkedett, mint egy fehér ragyogású eszményi kép, mint egy megvalósult ábrándalak az én forró, az én vágó képzeleteimből.

Mintha egy álomképet néztem volna.

Láttam szép fejét, nemes homlokát, a lesütött szemek pilláit, a kissé nyitott ajkakat, melyeken át gyorsan vett léleketet, mit keble idegés emelkedése árult el; láttam a haját, a kibontott, tömött hajsátorát, mely mint sötét hullám vonult el vállain, egész alakján és vegyült össze ülében a finom ujjak hófehér csipkemunkájával.

Bámulva, szólanul állottam a csöndes éjszakában, de Freddo elbotlott a küszöbön, az álomkép ketté foszlott és a leány riadva szökött fel munkája mellől.

A fiu belecsimpaszkodott nővérébe, én beléptem utána és a leány nézett ránk azokkal a nagy, éjcsillogású szemekkel, mint egy álomlátó.

Nyugodtan megálltam előtte, ölemben az alvó gyermekkel, míg szeme hozzászókkott a félhomályhoz és megismerte karomon a kis Aniczát.

A gyermekért nyult. Átadtam neki s ő belefektette — úgy, amint öltözve volt — az üres ágyba, melléje Freddot, aztán hozzám lépett s intett a kezéi, hogy menjünk ki a szabadba.

A szomszéd ház fala árnyékot vetett oda, ahol én állottam meg, a leányt megvilágította a hold teljes fényével.

„Köszönöm Önnek, hogy oly jó volt s eljött hozzánk“, a szava csöndes volt, de határozott, „nekem ezeken kívül senkim széles e világon!“

A kezét nyujtá felém; én megfogtam azt s nem eresztettem el.

„Demarre a nevem“, szóltam a szeme közé nézve; „festő vagyok, két év óta itt lakom Rómában . . . az akadémián dolgozom . . . magammal akartam vinni holnap a gyermeket; míg idáig hoztam, elaludt az az ölemben . . . sajnáltam felkölteni, bocsásson meg.“

Megszorította a kezemet s odavezetett a terrace

szélére. A fényes ég, a fényes hold élesen, szinte nappali világozást árasztott reánk.

Hosszan, merően nézett rám, úgy, mintha a lelkem mélyébe, szívem legtítkosabb rejtekébe akart volna belátni.

„Én már ismerem Önt“, szólalt meg aztán kissé rekedtes hangon, „Anica sokszor emlegette és egyszer, mikor elkísértem a gyermekeket, megmutatta Önt nekem a vendéglő nyitott ablakán át“. Kivonta kezét a kezemből s nekitámaszkodott a mellvéd korlátjának, szembe a holdvilággal, mely végig ömlött gyönyörű arczán, végig csókolta karsu aranyos termetét.

Lenn a mély ürben az örökváros mélységes csöndje, az évszázados kupolák visszarágyogják a hold csillogó fényét, szembe velünk a Palatin sötét pinuss i, melyek sudarai, mint egy soha vissza nem térő aranykor óriás felkiáltójelei vegyülnek bele a halványuló ég aczél azurjába; alattunk, az Angyalvár éles körvonalai alatt a szeszélyesen kanyargó Tiber ezüstös szallag-csikja kikivillan az éjben és visszatükrözdí a partján álló Vesta-templom karsu, hómárvány oszlopait.

És e leirhatatlan fénypompában, e büvös éjszakában előttem állott a szép leány, üde, bájos és nemes, mint szép csak egy római nő lehet, félig nyitott ajkai közül kiragyogott gyönyörű fogsora, szemei tündököltek a fényben, mint egy-egy könnyelt csillaga az égnak, és az a haj, az az ésbontóan fekete hajáradat végigömlött vállain, karsu termetén, mintha elakarta volna takarni, megakarta volna óvni idegen tekintetek elől!

Önkénytelenül leemeltem kalapomat. E perc, e pillanat, a csöndes áhitat, az öröklét egy soha vissza nem térő pillanata volt; nem voltam ura gondolataimnak, nem önmagamnak többé, melléje léptem, átkaroltam hajlékony derekát, magamhoz vontam, magamhoz öleltem és megcsókoltam a haját.

Odasimult keblemhez, mintha védője, régi barátja lennek és amikor újra és újra megcsókoltam az ajkát, éreztem, hogy a csókot visszaadja nékem!

Négy hónap alatt megfestettem a Madonnát, Mária volt a Modellem a kis Anicával!

*

Demarre elhallgatott. Egészen ki volt merülve, a tenyerébe fogta izzadt homlokát.

„És hol a „Szép Mária“, kiáltottam föl elragadtatva, „remélem megláthatom én is, mert ismerve téged, ha olyan szép, mint a kép, ugy csak Istennő lehet!“

Ledobtam ölemből a macskát és fel emeltem a kihült groggot, „Éljen a szerelem Istennője, éljen a szép Mária, ugye láthatjuk nemsokára?“

„Igen“, szóllott csöndesen Demarre és fölállott, mint aki menni készül: „Két hét múlva lesz az esküvőnk. — Te leszel a Tanum!“

KRÓNIKA.

Szociálizmus és arrogancia.

Arad, januar 12.

A szociálizmus és az arrogancia oly messze esnek egymástól, mint az arad-ujaradi vashíd és a megvalósulás stadiuma, de azért mégis úgy látom, hogy az aradi szociálisták az arroganciával tévesztik össze a szociálisták must.

Azon kellett volna kezdenem, hogy Aradon, ami különben természetes is, nem ismerik a szociálizmus fogalmát. Nem ismerik azok, akik magukat szociálistáknak

Weisz H. felv.

vallják, s ez nagy hiba. Sőt nemcsak hiba, maholnap társadalmi problema. Az igazi, valódi szociálizmus hovatovább lehetlenné lesz. Nem tudom, hogy vannak máshol a szocialis kérdésekkel, de itt Aradon így vagyunk velök. A szocialista elveket gyűlöletessé teszik azok, akik hirdetik.

Mert milyen emberek ezek a szocialista apostolok? Korlátolt elméjű, stréber átlagemberek, vagy hiányos műveltségű, pályát tévesztett pszenzozenik, akik másként nem tudják magukat értékesíteni, minthogy szocialista tanokat hirdetnek. Ezek a szocialista tanok természet sen nagyon messze vannak azoktól a tanoktól, a melyekkel pl. a francia szocialista miniszter kormányképes lett.

Ha már most a közönség *ilyen* apostolok révén ismerkedik meg *ilyen* tanokkal, nem csodálatos, hogy idegenkedik azoktól az eszméktől, a melyeket különben minden rendes észjárású ember akceptál. Az igazi szocialdemokrácia nagyon messze jár a mai szocialistáink tanaitól s ez, tessék megfigyelni, valaha nagy zavarokat fog okozni.

A mi szociálizmusunkról leszek bátor egy kis ethikai leleplezéssel szolgálni.

A mi szociálizmusunk nem egyéb, mint a szervezett munkások arroganciája a proletárokkal szemben. A facti iparossegédek, az alsóbbrendű és ezenkívül veszedelmesen rosszakaratu vezetés alatt álló iparos szakegyletek rideg önzése az éhező nyomorral szemben.

Klasszikus példa erre az *ingyen kenyér*. „A szegény embernek nem kell ingyenkenyér mert a szegény ember is önérzetes“ — ordítják a mi szocialistáink.

Ismét bátor vagyok megkockáztatni azt a megjegyzést, hogy a mi szocialistáink nem is szegény emberek.

A NAGY VILÁGBÓL.

Ezt csak ők mondják, mert nincs nekik annyi, mint a Neuman testvéreknek, de tulajdonképpen nagyon jómódu emberek azokhoz képest, akik az én fogalmaim szerint szegények.

Ha jól tudom, az ingyen kenyér nem az aradi szocialistáknak, hanem az aradi nyomorgóknak szól. Azoknak, akiknek nincs mit enni. Azoknak az öreg asszonyoknak, akiknek nincs keresetük. Azoknak a rongyos, éhező gyerekeknek, akiknél otthon az anya is koplal. Azoknak a nyomorékoknak, akik munkaképtelenek. Szóval mindazoknak a szegényeknek, akik éhesek s *akik nem tagjai semmiféle iparosszakegyletnek*. Mert lám, a mi szocialistáink a „szegény ember“ fogalmából kirekesztik azt a szegény öreget, aki mesterséget nem tanult, keresete nincs, kenyere sincs s *ennek dacára mégis élni merészel*.

Az *olyan* szegény ember, aki ha akarna is, tanult mesterséget, szóval jogcím híján nem lehet a „szervezett szocialdemokrata párt“ tagja, az a mi szocialistáink gondolatmenete szerint nem érdemel pártfogást. Sőt mi több. Nem szabad nekie élnie sem, hiszen az ingyen kenyeret a szervezett szocialisták el akarják enni az orra elől.

Nos, ebben olyan gonosz vonását látom az aradi szocialistáknak, mely határos a paralízissel. A szocialisták azért debuchálnak az ingyen kenyér ellen, mert *önérzetesek*. De elfelejtik, hogy a nyomor nem *önérzetes*. Az éhenhalók nem apellálnak az *önérzetre*, mikor kenyeret nyújtanak feléjük. Ez az „*önérzet*“ nem egyéb, mint mélységes arrogancia, csunya és megvetendő önzés. Vajjon melyik nyomorút, inséges, éhségtől gyötört munkanélküli bizta meg a szocialistákat, hogy nevében visszatartsák azt a kenyeret, melyet egy altruisztikus mozgalom rendelkezésére bocsát. Ilyen éhező nincs, mert az ilyen éhező egyszerűen nonsens.

Ha tehát a szocialisták az ingyen kenyeret megsegényező feldus alamizsnának tartják, akkor arra lehet következtetni, hogy ezeknek a szocialistáknak ez a kenyér nem kell, mert nem szorultak rá. De akkor minek lármáznak ellene, mikor senki sem kínálta őket meg ingyen kenyérral? Ez olyanformán tűnik fel, mintha a Neuman testvérek nyilatkoztatnák ki, hogy nekik nem kell az ingyen kenyér, mert *önérzetesek*.

Azt hiszem, hogy nem minden következmény nélkül írom meg ezeket. Legalább is úgy fogok járni, mint egy aradi ujságíró, a kire azt mondták a szocialisták, a miért alszocializmusukat érintette, hogy vagy számár, vagy bolond.

Ez a dogmaszerű kijelentés azonban nem fog. A nagy lelki szegénység pecsétje ez, a mivel az aradi szocialisták a szegény embereket félrevezetik s ismét az a határtalan arrogancia, a mivel ezek a jó emberek a szocializmust összetévesztik.

KRONIKÖR.

(lm) **Demokrácia.** Egyszerre erőt vett rajtunk a demokrácia. Már most azon is megütköztünk, hogy a curiának a deési választás ügyében hozott ítélete társadalmi különbségekről beszél. És feljajdulnak a napilapok és mind rendre a Curianak a társadalmi osztályok között konstatált distinkciója ellen; és gyanúsítják is ironizálják a „nagyméltóságú Curia-t“. Hát könyörgöm alássan, csak azt ne méltóztassék elfeledni, hogy az ítélet nem tekinthetett el attól a tényről, hogy gróf Teleky Domokos ur és az ő földműves választói között nincs olyan érintkezés, hogy természetesen volna, ha ő az ő házában egyszerű parasztozat látna vendégekül. Az öt esztendőn keresztül bizonyára egyszer sem jutottak volna be a 49 paraszt a gróf ur szalonjába snapszra, csak megint a választás hajnalán. De miért nem? Hát a társadalmi állás kütöbbségénél fogva! Ha pedig ez így van, amint hogy így van, mért lármázunk? Bizony még nem tartunk annyira a demokráciában, hogy gróf és paraszt elsnapszozzanak reggelinkint. Csak választás napján van ilyen extra ordinalis állapot. Az ítéletben pedig nem az elvek, hanem a tények döntők. És ha fúj a tények szele, az elvek homotjába nem dughatják bele a bírák fejüket. Ez csak struccpolitika volna, de nem igazság.

*

○ **A Lónyay-pár.** A Lónyay-pár expatriálja magát. Ugy olvastuk s hozzá megjegyzésül azt, hogy Lónyay Elemérnek nem esik nehezére megválni a hazájától, mert diplomata létére hozzászokott a folytonos vándorláshoz. Erdekes indok. Ebből olyan formát lehetne kisütni, hogy a diplomaták általában véve nem valami nagy hazafiak, könnyen elcsereberélik a hazájukat, csak azért, mert a diplomataélet vándorélet. Ez tehát a hazátlanok legujabb fajtája. De a Lónyay-párnál ez az indokolás nem áll meg. A Lónyay-pár azért expatriálja magát Magyarországból, mert nem érzi magát jól itt. Mint ahogy nem is érezheti magát jól senki olyan helyen, ahol alig tartózkodott valamit.

*

(*) **A katolikus autonomia.** Nem valami új fogalom a katolikus autonomia. Olyan pregnáns, szilárd szavakból van összerakva, mintha csak arra való volna, hogy száz évig tanácskozzanak a megteremtésén. Bonyolult a kérdés és a nagyközönség nem ismeri. Csak az öregek emlékeznek még rá, mikor az egész ügy még csirájában volt. Min-künk csak olybá tűnik fel, hogy minden esztendőben, s ez eltarthat évtizedekig, összeül egy katolikusokból álló kongresszus s folytatja ott, ahol elhagyta, s határoz azt, amit már régebben: semmit. Ennyi a karakterisztikus a katolikus autonómiai kongresszuson. Pedig micsoda fényes nevek vannak ott?

*

„§“ **Az ügyvédekért.** Mi mindent meg nem tesznek manapság az ügyvédekért. Most legujabban azt a biztatást kapták az ügyvédek az igazságügy-minisztertől, hogy ne féljenek semmit, ezentul sokkal kevesebb lesz az ügyvéd. Megnehezítik majd az

ügyvédjelöltek helyzetét. Ezentul három év helyett négy évig kell bojtárkodni. Az egy év szaporulatot azonban bírói pályán kell majd végigpraktizálni. Hát ez ígéretnek szép, de célra nem fog vezetni. Azt a miniszter evvel az intézkedéssel nem fogja elérni soha, hogy most már kevesebb lesz az ügyvéd. Ellenben azt el fogja érni, hogy ezentul még nagyobb lesz az ügyvédyomor, több lesz a fiskális pária, mert a hosszú és sorvasztó gyakorlat anyagilag megingatja, adósságokba keveri a jogvégzett fiatalembereket, azonkívül megöszülnek, mire az ügyvédi gyakorlatot megkezdhetik. Ez az intézkedés csak az olyan ügyvédeknek lesz jó, akik ügyvédjelölt nélkül nem tudnak boldogulni. Az ilyen ügyvédek, akik vagy nem szeretnek dolgozni, vagy annyira vagyonosak már, hogy fölösleges fáradságot látnak a saját munkájukban, nyernek evvel az intézkedéssel, mert több lesz a jelölt, aki helyettük robotol. Szóval ez az intézkedés csak a nagyuri ügyvédeknek lesz jó.

*

+ **Meghalt egy dzsentri.** Szinte furcsán hangzik az a dzsentri szó. Annyian diszkreditálták már ezt a fogalmat, hogy az igazi dzsentri rösteli magát annak vallani. Ugy jut eszünkbe ez, hogy most meghalt *Purgly Lajos*, egy aradmegyei dzsentri-család tagja. Csöndes, dolgos ember volt, a régi táblabíróvilág egy maradványa, aki sehogysem érezte magát jól a mai környezetben. Szinte meglep bennünket valami fájdalmas érzés, valahányszor a magyar középosztálynak egy-egy ilyen prototipusa meghal. A dzsentri hamar pusztul s nincs, aki a helyébe lépne. Maholnap lámpával kell őket keresni, annyira kevesen vannak már.

*

— **A református-bál uri-cigánybandája.** Az ideai táncmulatságok hangversenyeinek különlegessége volt az a műkedvelőkből alakult uri-cigánybanda, mely a református-bál hangversenyén szerepelt óriási tetszés mellett. A zenekar tagjait Honisch L. István sikerült felvételében mutatjuk be olvasóinknak. A kép közepén áll a primás: *Kalmár Lajos* pénzügyi fogalmazó, tőle jobbra ül *Uray Sándor* a kontrás, *Uray József* brácsos és *Kövér Miklós*, a terc-primás. *Beniczky Kálmán* cimbalmos és a primás között áll a nagybőgős *Zima Tibor*, majd ettől balra: *Székely Károly* klarinétos, *Kövesdy Alajos* gordonkás, és *Szilágyi Béla* a második primás. A református-bál hangversenyén Székely Károly tárogató-játéka mellett a cigány-zenekar aratta a legnagyobb tetszést.

*

△ **Kecskeméthy redivivusz.** Hogy valaki redivivusz lehessen, ahhoz az szükséges, hogy el lett legyen temetve. Már pedig Kecskeméthyt alaposan eltemette a rendőrség buzgalma. A közvélemény minden nagyobb kalamitás nélkül napirendre tért fölötte, s elfelejtette Kecskeméthyt ép úgy, amint elfelejtette Papp Bélát. Mostan aztán a Pesti Hirlap

megint életre keltette. Hogy a Pesti Hirlapban közölt levél-facsimile Kecskeméthy kezeirását ábrázolja e vagy nem, az mellékes. Elég az hozzá, hogy Kecskeméthyről megint beszélnek a kávéházban, korzón és a waggongyár kantinjában. Ez különben csak a népszerűség emelésére szolgál.

*

= **A báli szezonban.** Benne vagyunk a farsangban. Aki fiatal és szeret táncolni, az most szüretel. A leányos mamák bizonyos nervózus állapotban vannak, pedig hiába. A farsang ma már nem olyan hazasság közvetítő, mint hajdanta volt. Ma már a házassulandó fiatal emberek a telekkönyvet nézik meg először, azután a lányokat. Különben az aradi bá'oknak meg van az a jó tulajdonságuk, hogy nem feszesek, nem ridegek és elég kedélyesek. Szóval lehet mulatni az aradi bálokon.

MEGHALNI VÁGYOM

Meghalni vágyom . . . S a halotti ágyon
A te szerelmed legyen szemfedőm;
A melyet akkor már titkolni nem kell,
Palástolt pirral, némán, szenvedőn.

Meghalni vágyom . . . És válladra hajtnám
Kinos, vad lázban sorvadó fejem,
Ott hosszú szenvedését megpihenné,
És el se vágyna onnét sohasem.

Meghalni vágyom . . . s örökségül, édes —
Az ifjuságotat hagynám neked.
Tied legyen, a mit az ifjuságból
A sors nekem élnem nem engedett.

Ne bántson, hogy az ocsmány nyelvek ezre
Szerelmedről csűf pletyka-mód beszél,
A rágalom nem téphet el szíveimtől,
Szerelmed abban mindörökre él.

Neked éltem szerelmes ifjuságom.
Szívemből hozzád szálltak a dalok,
Meghalni vágyom . . . légy mellettem, édes,
Te virrasszál, a mikor meghalok.

MAIONE VINCENZO.

IRODALOM.

Katonák és asszonyok. Ezzel a címmel fog megjelenni még e hónapban az aradi könyvpiacra Kormos Sándor helyi szerzőtől egy novellás kötet.

Kormos Sándor beszéleyeit ismerheti az aradi közönség az „Aradi Közlöny“ tárcarovatából, a honnan az előkelőbb vidéki lapok is átvették azokat.

A szerző a következő előfizetési felhívást bocsátotta ki:

„*Katonák és asszonyok*“ címen, még e hóban kötetet adok ki, a melyben tárca alakjában eddig meg-

jelent s részben meg nem jelent novelláimat gyűjtöttem össze.

A novellák tárgya legnagyobb részét a katonaság tarka világából van merítve, kint a manőverből, bent a kaszárnyából, a katona otthon, a katona a civilek között.

Katona koromban látott, hallott dolgok vannak a novellákban feldolgozva, a derüs epizódok változva a szomorúkkal, a tiszti kaszinótól egész a katona börtönig.

Van azonkívül a kötetben egy pár beszély asszonyokról — katona nélkül, azokról az asszonyokról, akik minden jónak-rossznak okozói — a szerelmes asszonyokról.

A könyv 10 ivnyi terjedelemben, képes címlappal, tetszetős formában jelenik meg. Egy példány ára 2 korona. Gyűjtőknek hat példány után tiszteletpéldánnyal szolgálók.

Arad, 1902. január hó.

Kormos Sándor.

A kötet divatos alakban, izléses külsővel, az Aradi Nyomda Részvénytársaság kiállításában jelenik meg.

*

ALBERTI WERNER és ARÁNYI FRIGYES.

Midőn Alberti a budapesti operában bemutatkozott, a zsufolt színház az első dal után, mint egy megbüvölten és megbabonázva, nem tudott a meglepetéstől magához térni — egyszerre csak mint egy váratlanul érkezett vihar, kitört belőle a lelkesedés és falrengető tapssal és hangos éljen kiáltásokkal jutalmazta Alberti énekét. *Perotti* fénykorát látják benne, sőt erőteljes hangja, páratlan előadása folytán határozottan felette áll. — Alberti a magas *c* és *dis* embere, ezen legmagasabb és legnehezebb hangokat oly könnyedséggel vágja ki, hogy a hallgató csodálkozik, hogy hogy képes ezeket a magas hangokat minden megerőltetés nélkül kiadni. Az a brillians technika, az a feltétlen előkelő előadási módor, melylyel *Alberti* dalait pretesztálja, a művészet legmagasabb fokára, az énekművészet legelső közé emeli. — *Arányi Frigyes* a m. kir. opera hangverseny mestere, a nemzeti zenede hegedűtanára szintén ezen hangverseny keretében mutatkozik be közönségünknek, kinek művészi hegedű játéka és őrdögi technikája az első közé emelte. Ezen esemény-számba menő hangversenyre a jegyet Révész Nándor könyvkereskedése árusítja.

*

— *Dr. Bignio Bélánét* Mártonffy Aranka uraszonyt, lapunk erdélyi munkatársnőjét kellemes kitüntetés érte. Ugyanis tudvalevőleg a „Hét“ első-rangu pesti szépirodalmi lap, még a nyáron pályázatot hirdetett a legfinomabb életreceptekre, melynek eldöntésére most egy előkelő jury gyűlt össze, élén

báró Dániel Ernővel. A jurynak a döntése után december 15-én kapta dr. Bignio Béláné a Hét szerkesztőjétől a következő sorokat: „Nagyságos Asszonyom! Az ön érdemeit ércnél maradandóbban fogja fenntartani az a pár okos recipe, melyet nekünk küldött. A jurynak is feltűntek az ön receptjei és miután ércetáblával nem rendelkezünk, de egy doboz Kuglerrel igen: Az utóbbit küldjük el Önnek a mai postával. Ropogtassa jó egészségben! Őszinte tisztelője Kiss József.“ — Örömmel tudatjuk lapunk olvasóival, hogy a kitüntetett recipéket mi is közzölni fogjuk, az „Alföld“ hasábjain.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Kéziratokat nem adunk vissza. Folyóiratunkat érdeklő szellemi közlemények Arad, Szabadság-tér 16. szám alá ezimzendők.

Joucker leány. A „szépségrovat csupán“ a közölt képre értendő, — mert az utána következő vers, akár próza, nem mindig van vonatkozással a képre.

J. H. Arad. Köszönettel vesszük az előfizetők gyűjtését. A címeket tessék beküldeni a kiadóhivatalnak. „Dalolj“ címűrek később sorát ejtjük.

Zy. Arad. „A beteg“ beszély, inkább — riport egy betegről — az eszme nagyon szép, de kissé szinesebben kellene megírni. Szíveskedjék talán a többit is beküldeni, bizonytal fog köztük akadni közölhető, mert tehetsége van az írásra.

B. L. Szt.-Anna. A beküldött versekben határozottan meglatászik a haladás: de ez idő szerint azok teljes egészükben még mindig nem közölhetők. Verseiben érzelmeit nem tudja poétikus egyszerűséggel kifejezni. Például: „Egy különös érzés mozog ifju s meleg szivemben.“ Az „érzés“ sohase mozoghat, mert az „érzés“ maga a mozgató erő és impulzusa gondolatainknak és cselekedeteinknek. Bizony nagyon sokat kell írunk, a míg az ilhettőség igaz forrása fakad meg lelkünkben.

Tatjana. Arad. Ne tessék minket féltetni senkitől, a dongókat el tudjuk hessegetni környezetünkben. A többiekre vonatkozólag pedig a következő számban fogunk megemlékezni.

N. V. Arad. Amateur fényképeit tessék beküldeni, valamint utleírását is, az utóbbról készséggel mondunk véleményt.

L. M. Arad. Jókívánatait köszönjük. — Abban igaz van, hogy a ki érdeklődött, az ugysis megtudta az igazat.

K. P. Budapest. A mutatószámokat elküldi a kiadóhivatal.

N. K. Pécs. Kéziratra várunk. Crisanthem-től szintén.

Csapiárosné. Az első és az utolsó versszak igen jó, valamint a vers tárgya is — de a középső strófák pongyolán vannak megírva, tessék újra átdolgozni, akkor talán közölhető lesz.

Nem közölhető. Napsugár. — Utcái élet. — Esti csillag. — Egy titkos dráma. — Korzón. — Vadász történet. — Juoron. — Pannika.

Amateur fényképészek . . . akik szép felvételekkel rendelkeznek, szívesen közöljük képeiket.

Arad és az Alföld fényképészeihez. *Szépség* rovatunk részére szívesen veszünk szép női arcképeket, az illető objektum nevét is kérjük, fénykép készítőjét megnevezzük.

Mi aradiak Budapesten a New-York kávéházban találkozunk.